

(Zu lat. *Eigenn.*, 72, 141, 171, 174). Aquesta etimologia, però, no fou acceptada del tot per Aebischer (*Études top. cat.*, 74) qui suggerí en canvi l'ètimon QUARTILLIUS també citat per Schulze (ibid., 216, 518). Tanmateix, les mencions més antigues del NL fan que s'hi imposi l'etimologia CARTILIÀNU (CARTILIUS), la qual, a més a més, resta ben palesa en vista del NL toscà *Cartigliano* (Pieri, *Top. Arno*, 133).

HOMÒNIMS: *El Moli de Cartellà* al te. de Martorell de la Selva (IGC 41° 45 × 6° 22); JCor. el va oír pronunciat *kərtəlá*, i també *kərtiá*, *kərtəjá*, en boca de tres velles a Can Gorg (1988); Martorell és un agregat de Maçanet i Can Gorg es troba entremig. És nom idèntic al de *La Torre de Cartellà* veïnat del mun. de Maçanet al límit amb el de Vidreres, avui anomenat *Mas Cartellà* (*Gran Enc. Cat.*, s. v.). Ultra aquests, al te. de Barcelona (Horta) es troba la *riera de Cartellà* (Maldà, *El Collegi de Bona Vida*, 156).¹ Ph. R.

¹ Com alteració de *Carteylà(n)* (> *Carteyà*) del Gironès, i ja comprovada pel context, cal remarcar la forma *Cartanyà* que apareix tres vegades en el cens de l'any 1359: *Perroquia de Cartanyà* (*CoDoACA* XII, 93, 99, 106), la qual variant es deu potser a una repercussió de la nasal final conservada en aquella zona fins al final de l'Edat Mitjana i de la qual encara se n'hi troben vestigis (*LleuresC*, 303-04).

La CARXATA

Paratge del terme de Catadau (a la Vall dels Alcans, Ribera de Xúquer) on s'observa un cingle que el talla, al mig del bosc; NL recollit per En Coromines en les enquestes de l'*Onom. Cat.*, 1962 (cf. *DECat* II, 413a16-31).

HOMÒNIMS: *La Carxata*, a Morvedre, és un marge de més de dos metres d'alt que hi ha al llarg del carrer principal i més vell de la ciutat, en un sol costat del carrer i protegit per una barana, perquè la gent no caigui (cf. *DECat* II, 414a20-26).

ETIM. D'una forma *calçata (amb la confusió morisca de *r = l*) mot del mossàrab valencià equivalent del català *calçada*, derivat del llatí CALX, CALCIS 'calç': per la forma que recorda la de les calçades de pedra dels camins antics. De les parets de pedra seca fetes per separar un camp d'un altre, avui la gent del país en diuen *calçaes*, mot del mateix origen que el dit mot mossàrab, i que el petit cingle calcari observat a Catadau (cf. *DECat* II, 413a9-32). J. F. C.

CARXE, Serra del ~

Serra que es troba en el límit entre la província d'Alacant i la de Múrcia, no gaire lluny de Salines, a uns 20 o 23 k. al sud de Yecla. Té 1384 metres d'altitud. A. J. Cavanilles (*Observaciones sobre la historia natural, la geografía y la agricultura del Reino de Valencia*, 1795-97, vol. II, p. 257) parla també de «los montes --- Carche de Jumilla». En aquest paratge s'ha congriat modernament un veïnat de llengua catalana amb el nom *El Carxe* (xxxvi, 72.18) (pronun-

ciat *kârçe*, oït allí per JCor. en l'enquesta de l'any 1963) poblat per la gent del terme adjacent del Pinós de Monòver.

PARÒNIMS DERIVATS: *Mas de Carxet*, a les Useres (xxix, 13.18).

Carxols, partida de la Jana, al Maestrat (xxviii, 36.17).

ETIM. Del llatí CARĪCEM > a través del mossàrab *kârriçi* 'càrritx, espècie de canyís molt abundant a les Balears i al País Valencià' (cf. *DECat* II, 592a17-593a36). *Carxet* ha de derivar del collectiu CARICETUM 'càrritxar'. J. F. C.

CAS, Torres de ~

Partida a la part Sud del terme d'Ager (segons Coromines, enq. de 1958).

DOC. ANT. *Chas*, any 1053 (Sanahuja, *Hist. d'Ager*, 329.15f); *Casso*, any 1066 (Sanahuja, 335.14); Lloc de *Cas*, dependent de l'abat d'Ager, any 1359 (*CoDoACA* XII, 25).

HOMÒNIMS I PARÒNIMS. 2) *Cas*, paratge antic prop de Corbins i de Montalé, segons es dedueix d'un document de l'any 1156 (CCandi, *Misc.Hist.* II, 469).

3) *Montcàs* 1359: *Sant Bartomeu de Muncàs*, església sufragània de Montmany (*CoDoACA* XII, 41).

ETIM. Sembla provinent de *cas* 'dors d'un instrument', i del seu probable ètimon aràbic *qafe* 'clatell' (pron. vg. de *qáfā*) que per extensió hauria pres el sentit de 'cantell d'una roca', amb referència al dors d'alguna penya cantelluda. Per a l'etim. aràbiga i per al canvi de *-f* en *-s*, veg. *DECat* II, 603a37-604a23. J. F. C.

³⁵ CASA

CASA en l'accepció llatina d'edifici rústic o de pastors, cabana (cf. *DECat* II, 604a29-633). Renunciant a la tasca enutjosa i supèrflua d'enumerar els incomptables derivats i compostos formats per *casa* en el seu sentit modern.

1) *Solà de la Casa*, a l'alta vall de Rojà, ja gairebé arribant a la Jaça de Calivet, en el terme de Pi de Conflent. JCor. hi trobà un antic refugi ja sense sostre (xxiv, 29.2).

2) *Pas de la Casa*, l'elevat port entre Andorra i l'Hospitalet. Ja és citat en la Crònica del Cerimoniós: «Exiren-li a carrera al port de la Casa sobre Canillo» (*InvLC*). Anyós (*Relació de la Vall d'Andorra*, 1838, p. 13) esmenta el *Bac de la Casa* i el *Coll de les Cases* (p. 15). *Pas de la Casa*, NL recollit a Porta per JCor. (xxiii, 81.12).

3) *Barranc de la Casa*, a Tírig, en la part del terme més allunyada del poble, en el trifini amb la Salzedella i St. Mateu (xxviii, 97.4; 98.22).

4) *Pla de la Casa*, en el cim de Serrella. NL recollit per JCor. a Confrides (xxxv, 34.14).

5) *Pic de Casamanya*, entre les parròquies d'Ordino i Canillo. És un gran cim avançat entre les dues valls principals d'Andorra (Valira del Nord i Valira d'O-